

3. Дмитренко М. Український фольклор і глобалізація: проблеми збереження генетичного коду / М.Дмитренко // Фольклористичні зошити: Зб. Наук. Праць. – Вип. 10. – Луцьк, 2007. – С.3-10.
4. Элиде М. Аспекты мифа / М. Элиде. – М. : АКАДЕМІА, 1994. – 140 с.
5. Перелік текстів, рекомендованих для самостійного прочитання школярам середньої ланки [Електронний ресурс]. – Режим доступу до видання: [http : // www.slideshare.net/Library43/ss-55124290](http://www.slideshare.net/Library43/ss-55124290)
6. Лапікура Валерій Павлович. Чарівна брама / В. П. Лапікура, Н. М. Лапікура ; худож. Т. Єгорова. – К. : Грані – Т, 2008. – 183 с.
7. Юнг К.-Г. Проблемы души нашего времени / К .Г. Юнг. – М.: Прогресс, Универс, 1996. – 234 с.
8. Міфологічне мислення : Філософський енциклопедичний словник / НАН України Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди; Наук. ред.: Л.В Озадовська, Н. П. Поліщук. – К. : Абрис, 2002. – 742 с.

Исследование освещает вопросы трансформации поэтики казацкого эпоса в рецепции Валерия и Натальи Лапикуров в информационно-игровой повести-фэнтези „Чарівна брама” в двух интерактивных аспектах: как соотношение авторской (инвариантной, интертекстной) в литературном произведении и данной классической (вариативной, прототекстной) моделей; как процесс рецепции классического мифа (его элементов) в ходе авторской обработки материала.

Ключевые слова: *информационно-игровая повесть-фэнтези, мифопоэтика текста, Валерий и Наталья Лапикуры, казацкий эпос.*

The study covers issues of transformation of the Cossack epic poetics in the reception of Valeriy and Natalia Lapikurs in the information and game story-fantasy "Charivna Brama" (Magic Gate) in two interactive ways: as correlation in the literary work of author's (invariant, intertextual) and the classical (variable, prototext) models; as the process of reception of classical myth (its elements) in the course of the author's material processing.

Keywords: *information and game story-fantasy, myth and poetics of the text, Valeriy and Natalia Lapikurs, Cossack epic.*

УДК 821.111–2.09–93

Панько О. І.

ХУДОЖНЄ РОЗКРИТТЯ ОБРАЗУ ДИТИНИ (на матеріалі повісті Р. Дала «ВДВ»)

У статті запропоновано художнє розкриття образу дитини у повісті Роальда Дала "ВДВ". Основна увага приділена специфіці аналізу персонажу, виділено основні складові, що розкривають постать героя. Запропоновано також особливості сприйняття образу-дитини читачем. Наголошено і пояснено актуальність головного героя-дитини як постаті, що дозволяє збагнути емотивний вплив тексту. Виділено поняття ототожнення читача з образом героя у тексті.

Ключові слова: *образ дитини, читач, реципієнт, фольклор, світосприйняття, світогляд.*

Дослідження образу дитини продиктоване вимогою часу. Воно є одним зі способів вивчення постаті читача-дитини, його світогляду та світосприйняття. **Актуальність** вивчення стосується також і ролі, відведеної персонажу дитині: він (персонаж) часто є головним героєм твору, через нього автор комунікує з читачем, реципієнт ототожнює себе з постаттю героя-дитини і здійснює емотивний вплив на читача, що спонукає працювати його увагу, уяву, уявлення, мислення.

Подібні процеси в літературі для дітей завжди привертати увагу науковців. Серед відомих літературознавців, котрі вивчали образну систему (систему образів) у дитячій літературі, є П. Гант, Д. Елкінд, Д. Епплард, Б. Кюммерлінг-Майбауер, М. Ніколаєва та ін. На наш погляд, заслуговують на особливу увагу і студії українських науковців Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва (м. Львів): У. Баран, С. Васюти, С. Іванюка, Є. Канчури, Т. Качак, В. Кизиловой, Л. Лебедівни, Л. Овдійчук, Б. Салюк та інших, які порушують проблемні питання з літератури для дітей на українському просторі, в тому числі й щодо системи образів, їхньої типології. Зазначена вище установа запропонувала низку проектів, що поліпшують якість викладання у школах, промоції читання в Україні, популяризують художню літературу серед дітей та підлітків.

Цей потужний пласт досліджень у царині літератури для дітей є доказом такої істини: читач-дитина прагне читати про те, що є зрозумілим, відповідає його світогляду та світобаченню, а образ дитини, зокрема, сприяє функціонуванню комунікативного аспекту (комунікації) у літературі, через нього автор звертається до читача, акцентує на певних істинах.

З огляду на сказане, зауважимо, що репрезентативним для аналізу образу дитини, розуміння рецепції читача є творчість Роальда Дала (1916–1990) та його повість «ВДВ» (1982). У поданому творі переплетено поняття дружби, містики, вкраплено фольклорні мотиви, представлено фантастичні світи, додано трохи детективу тощо. Поєднання невідомого простору та реального середовища, системи образів велетнів, особливо Великого Дружнього Велетня (ВДВ), королівського палацу з його звичаями допомагає розкрити природу вчинків та поведінки маленької героїні.

Беручи до уваги назву повісті «ВДВ», читач мимоволі прогнозує «почути» про велетня. Однак, головною героїнею є дівчинка Софі, котра, як виявилось, є одного віку зі своїм читачем. Такий вибір автора – не випадковий, бо відповідає очікуванням реципієнта-дитини. Майже кожен читач-дитина прагне почитати про свій світ, дізнатися про тривоги, переживання, що хвилюють його, розтлумачити для себе хаотичне у природі через ототожнення з героєм-дитиною.

Відтак, спираючись на вищезазначене, вважаємо, що доцільно аналізувати образ дівчини Софі, акцентуючи на:

- суголосності з фольклором (використання фольклорного принципу змалювання персонажів, де джерелом є народні традиції);
- розкритті образу через контекст теми дружби, що є лейтмотивом повісті;
- особливостях зображення образу дитини, котрий відповідає читацьким очікуванням (бачити дієвого, самостійного персонажа-однолітка, з яким ототожнює себе читач).

Розглядаючи образ дитини у повісті «ВДВ», зазначимо: унікальністю стилю Роальда Дала є уміння заповнити увагу читача, включаючи до кінця твору, розкриваючи міркування, вчинки героїні в неймовірних ситуаціях та різних топосах. З початку тексту інтригує моторошна подія. Головна героїня Софі не може заснути. У неї немає мами чи тата, біля яких вона може притулитися під теплою ковдрою. Дівчинка живе в сиротинці й відчувається дуже самотньою. Софі підкрадається до віконця й бачить страшну довгу тінь. Внутрішній стан та переляк дівчинки особливо відчутний у той момент, коли вона спостерігає за роботою дивної істоти. Ця необережність – таємне підглядання та допитливість Софі – призвели до викрадення незрозумілим створінням, яке несе її невідомо куди.

Дівчинку принесли до країни Велетнів, а викрадач є одним із її жителів. Вона насмілилася розплющити очі лише тоді, коли опинилася в середині печери. Насамперед Софі бачить велику кількість полицок та пляшечок із дивними написами, які ще не може розібрати. Господарем цього житла є її викрадач – ВДВ, або Великий Дружній Велетень. Він заспокоїв Софі й пояснив причину появи у його сховищі: як виявилось, дівчинка стала свідком таємних справ, про котрі не повинна дізнатися жодна істота. Такий перебіг подій імпонує читачеві, бо автор залучає його (читача) до пригод, пробуджує в нього переживання за Софі та показує його свідком великої таємниці, відомої тільки ВДВ та його «непроханій» гості.

Дівчинка швидко опановує себе, починає довіряти велетню, а згодом переконується: він – дуже добрий. Їхні стосунки почалися з довіри, а потім, подружившись, вони навчилися чути один одного, взаємонавчались, діяти спільно. У тексті Роальд Дал акцентував на тому, що цілком різні особистості можуть бути друзями. На прикладі їхніх стосунків автор скеровує читача бачити непомітно, простежує вразливу натуру та характер обох персонажів, ВДВ та Софі, демонструє багатство та красу їхніх внутрішніх світів.

Випробуванням для маленької героїні було опинитися у країні Велетнів, де всі велетні, окрім ВДВ, їли людей. Красномовними є їхні імена: Кровопопивач, Досмертїстискач, Костохруст, Дітопожирач, М'ясопоглинач, Угорлоковтач, Дівчатокчавчав (пер. В. Морозова, відповідність до англ. імен: Bloodbottler, Bonecruncher, Childchewer, Meatdrinker, Gizzardgulper, Maidmasher [8, с. 66–67]). В їхні імена навмисно вкладено якість характерів та різновид занять. Докладніше про емотивний вплив ономастики цього твору на реципієнта пише О. Петренко [4, с. 102–111]. Дослідниця зауважує, що *«В чарівному світі казки Р. Дала стилістичні, почуттєві барви ужитих там онімів стають особливо виразними»* [4, с. 111], що дозволяє читачу легко візуалізувати прочитане.

Прикметно, що в повісті вживана велетнем лексика, особливості пізнання ним світу відповідають дитячому мовленню, способу мислення дитини, що водночас є простим і містить мудрість. До прикладу, ВДВ пояснює Софі, як природа відчуває наругу над нею через людей: *«... Якщо в дерево цюкнути сокирою, я чувати холодрижний звук із самого серця дерева»* [1, с. 51]. У такий спосіб ВДВ спілкується з героїнею, акцентує її увагу на непомітних речах, вчить любити навколишній світ.

Для більшої виразності Роальд Дал використав фольклорний принцип змалювання персонажів. Він наділив їх домінуючими рисами, використовуючи в зображенні засіб контрасту, не вдавався до детальних описів. Відомий фахівець із

дитячої літератури Маргарита Славова у дослідженнях акцентує на певних виразних деталях у текстах для дітей. Вона підкреслює, що *«не можна допустити марнотратну описовість, яка <...> може набриднути читачеві»* [5, с. 52]. Змалювання образів повісті «ВДВ» відповідає твердженню науковця. Образ головної героїні Софі розкрито не через опис її зовнішності, а через її мову, вчинки, протилежність до свого друга ВДВ. Таке художнє зображення дозволяє авторові зосередити надовго увагу читача.

Спільним із фольклорними традиціями є також те, що читач повісті «ВДВ» мимоволі очікуватиме подібність сюжету до англійської народної казки «Джек та бобове зерня». Вона є основою, від якої відштовхується реципієнт при формуванні уявлення про образи. Насправді Роальд Дал у повісті «ВДВ» іде до протилежного – описує доброго велетня, а не людожера з казки. Використавши фольклорну основу, письменник не просто заповнює увагу читача, він його інтригує несподіваним поворотом подій. Запереченням в образі ВДВ автор кидає виклик реципієнту, залучивши до аналізу тексту, примусивши працювати увагу, уявлення, мислення читача.

Цікаво спостерігати за пригодами Софі у країні Снів. Автор акцентує на допитливості дівчинки, яка опиняється у просторі, де все навиворіт. Потрапивши у цей сакральний світ, Софі змінюється. Вона не просто усвідомлює значимість праці ВДВ, готувати і дарувати сни дітям, а й розуміє вартісність кожного створіння природи, навіть себе, маленької дівчинки. Результатом подорожі до країни Снів стає віра в себе, в свої можливості. Саме після цього вона переконує ВДВ діяти – звернутися до самої королеви Англії по допомогу у знищенні людожерів.

На нашу думку, тема дружби, що є лейтмотивом твору, доповнює художнє осмислення образу Софі. Цікавою у цьому контексті є праця Чедда Клайста [див.: 10], який розкрив тему дружби у повісті Роальда Дала «ВДВ». Він подав тлумачення поняття дружби Арістотелем. Великий філософ вважав: у дружбі важливо бажати одне одному добра; мати однакові інтереси та займатися подібними справами; бути однаковими у соціальному статусі [10, с. 161]. З огляду на запропоновані істини, Чедд Клайст доповнює, що Роальд Дал у казковій повісті доводить – при відтворенні дружби можна не враховувати запропоновані філософом складові. Цілковиті протилежності – Софі та ВДВ – стали друзями. Однак, тут беремо також до уваги фольклорний принцип контрасту, що є важливою складовою літератури для дітей, бо саме на цьому акцентує читач-дитина, сприймаючи текст.

Дружба між ВДВ та Софі розпочалася відразу після викрадення, коли велетень пообіцяв дівчинці, що піклуватиметься про неї. Вони стають близькими один одному, будучи представниками різних світів. Подорож у країну Снів та посвята Софі у таємниці снів лише зміцнює їхні стосунки. ВДВ розкрив таємницю єдиній Софі, що вже є ознакою довіри, обов'язковим компонентом дружби.

У свою чергу, дівчинка також піклується про друга-велетня. Софі завжди його підбадьорює, заохочує, коли той вагається, та спонукає до ухвалення рішень. Без її підтримки велетень не зміг би позбавити себе та Англію від небезпеки своїх побратимів – злих людожерів-велетнів. Як бачимо, побажання добра у казці доповнено довірою, прихильністю та щирістю стосунків. Так, Софі підбадьорила велетня піти до королеви й розповісти їй все. Вона: *«поцілувала кінчик його великого пальця»*.

– Я знала, що ви допоможете! – зраділа вона. – Ходімо! Швидше!» [1, с. 156]. Така підтримка є виявом поваги, захоплення та віри у справи одне одного.

У руслі теми дружби простежуємо зображення внутрішнього світу Софі, розкриття нею «невидимих» речей. Дівчинка, яка колись заперечувала існування того, що не можна побачити, стала більш щирою, відвертою до світу невідомого. Боязка вдача Софі значно змінюється до кінця твору. ВДВ навчив її любити життя, захоплюватися ним. Він показав, як можна веселитися, запропонувавши їй випити чарівний напій, що підносить вверх. Символічно, споживання цього напою вважаємо одним із важливих елементів обряду ініціації, властивого багатьом культурам. Софі, таким чином, пройшла черговий етап свого становлення. З іншого боку, вживання напою розглядаємо також як дитячу гру, пустування дітей, які сміються над тим, що забороняють дорослі. Отже, час, проведений разом, пустощі та підбадьорювання одне одного об'єднали їх ще більше. Стосунки Софі та ВДВ є доказом того, що цілковиті протилежності можуть бути справжніми друзями.

Цікавим у тексті є представлення Софі світу людей, засудження велетнем їхніх згубних вчинків. Він пояснює: «Людські створінькала робити правила, які підходять їм самим» [1, с. 96]. Велетень роз'яснює, що світ людей є не менш жорстоким та несправедливим, у ньому так само нехтують правилами. Відтворюючи правдиві реалії життя, Роальд Дал врахував недосвідченість та дитячу невинність свого адресата, але водночас повідомив про реалії сьогодення.

Простежуючи, як Софі змінюється й усвідомлює деякі істини, реципієнт бачить і її вплив на ВДВ. Дівчинка розтлумачує йому основи граматики, вчить правильності вимови, допомагає під час зустрічі з королевою та військовими. Її посередництво між велетнем та монархом Англії демонструє підтримку свого друга. Простежуємо терпимість Софі до ляпів ВДВ. Вона поводить себе дуже мудро, намагається не критикувати, а підтримати свого друга, а наприкінці твору ВДВ уже сам висловлює бажання, щоб позайматися з Софі, що демонструє довіру та симпатію велетня до дівчинки.

Отже, на основі розбіжностей між дівчинкою та ВДВ Роальд Дал демонструє важливість таких відмінностей. Саме це сприяє дружбі Софі та велетня. ВДВ – не просто друг, він, як зазначає, Клайс, «квазі-ментор для Софі» [10, с. 170]. Їхні стосунки побудовані на явищі зміцнення дружби через відмінність, у результаті чого кожен стає кращим, досвідченішим та мудрішим. Як бачимо, тема дружби є лейтмотивом оповіді, і це допомагає розкрити образ Софі, натомість застосування принципу контрасту при змалюванні персонажів демонструє прагнення автора зробити текст зрозумілим читачеві.

Однак розкриття образу персонажа (головного чи другорядного) буде неповним без урахування властивості читача-дитини (читача-героя [див.: 3]) ототожнювати себе з персонажем/персонажами. Такий реципієнт прагне бачити те, що оточує його, пояснює його світ, передає його думки. У цьому контексті Софі, героїня повісті, відповідає очікуванням читача, бо для неї характерно поводитися, відчувати, переживати те саме, як і властиво читачу.

Тому, на нашу думку, ототожнення зі світом головного героя відбувається здебільшого через акцент на наступних складниках:

- за принципом аналогії з дійсністю;

- своєрідність художнього змалювання вигаданих світів каталізує уяву читача, слугує важливим моментом для сприйняття тексту та усвідомлення образу дівчинки;

- подібність образу головного персонажа до читача.

Вважаємо, що світ головної героїні є близьким до читацького. Роальд Дал змальовує звичний та впізнаваний реципієнтом соціум. Перебування в сиротинці на початку твору та переміщення до палацу королеви Англії в кінці – це своєрідне обрамлення всієї повісті, яке змушує читача не просто повірити у правдивість описаного, а й мати змогу порівняти зі своїм світом, включивши фантазію та змусивши запрацювати уяву.

Іншою ознакою процесу ототожнення є "впізнавання" тексту – це традиційні фольклорні образи велетнів, а також мова тексту, певні розповідні схеми, ситуативні моделі поведінки та вчинків тощо. Читачу-герою вже властиво бути "досвідченим" стосовно таких компонентів, тому такий показ розширює його світогляд та утверджує позицію щодо розуміння художнього світу.

У контексті аналізу ототожнення реципієнта зі світом тексту та головним героєм хочемо наголосити на надзвичайному емотивному впливі двох вигаданих світів – країни Велетнів та країни Снів. Саме на їхньому тлі Софі опановує себе, вчиться відрізнити важливе для себе, свого життя, мудрішає та демонструє можливість неможливого. Таке змалювання дає поштовх читачеві повірити у себе, свої можливості. Крім того, реципієнт залучає свою увагу, уявлення та фантазію, щоб представити ці світи, а це скеровує до розвитку критичного мислення читача.

Знаковим для трактування образу дівчинки є аналіз подібності головного героя й читача, що виявляється в наступних рисах:

- для більшості читачів Софі є їхнім однолітком, що дозволяє читачеві краще збагнути її турботи, подібні до читацьких;

- автор показує дівчинку з тими ж емоціями та почуттями, що може відчувати й адресат повісті: радість, смуток, відчуття самотності, незрозумілість дорослими;

- втілення в образі Софі бажання дитини самореалізуватися й бути героєм. Для читача-героя важливо бачити, що персонаж, подібний до нього, стикається із труднощами й уміло їх долає.

Спираючись на окреслені складові, вважаємо, що через ототожнення реципієнта з головним героєм можливий вплив тексту на читача-героя. Роальд Дал у цьому контексті врахував підсвідоме бажання адресата читати про свій світ, власні емоції та тривоги. Кожен реципієнт здатен відчутти подібність до Софі, яка, з одного боку, зображена героєм, але, з іншого, – є такою ж беззахисною, самотньою та невпевненою, як і читач. Крім того, адресат, читаючи про пригоди Софі, мимоволі оцінює та аналізує ситуації, в які потрапляє дівчинка, формує певні висновки і стосовно своєї (читацької) поведінки.

Отже, на нашу думку, у повісті «ВДВ» саме образ дитини є основним компонентом характеристики рецептивного середовища читача, що водночас демонструє розуміння автором свого адресата. Образ Софі у тексті репрезентовано здебільшого через зв'язок із фольклором, своєрідне розкриття теми дружби, врахування властивості читача-героя ототожнювати себе з героєм тексту. Крім того, у творі надзвичайно вдало розтлумачено розуміння героєм дійсності, що спонукає читача до формування певних висновків відносно функціонування середовища людей. Автор порушує доволі складні філософські

проблеми кризь призму дитячого світосприйняття і їх реципієнт здатен усвідомити. Жанром казки Роальд Дал полегшив відтворення непривабливої дійсності, безглуздості вчинків та правил, а відтак і наслідків того, що створила людина і що суперечить природі. При цьому, на нашу думку, письменник майстерно врахував особливості читацької рецепції подібного, разом із тим узявши до уваги здатність читача усвідомити ці істини, дивлячись на світ очима головного героя чи героїні.

Література

1. Дал Р. ВДВ (Великий Добрий Велетень). Повість / Р. Дал; перекл. із англ. В. Морозова за ред. І. Малковича. [Іл. Кв. Блейк]. – К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2013. – 272 с.
2. Зубрицька Марія. Номо legens: читання як соціокультурний феномен / Марія Зубрицька. – Львів: Літопис, 2004. – 352 с.
3. Панько О. Категорія читач-дитина: вікова класифікація та диференціація поняття / Оксана Панько // Прикарпатський вісник наукового товариства ім. Т. Шевченка “Слово”. – № 2 (26). – Івано-Франківськ: в-во Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, 2014. – С. 310–323.
4. Петренко О. Ономастика дитячих творів Роалда Дала: дис... на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук : спец. 10.02.04. – германські мови / Оксана Дмитрівна Петренко. – Одеса, 2006. – 244 с.
5. Славова Маргарита. Волшебное зеркало детства [Текст] : статьи о детской литературе / М. Славова. – К. : ИПЦ “Киевский ун-т”, 2002. – 94 с.
6. Шалагінов Б. Б. Великий світ маленького дитинства / Борис Шалагінов, Назарій Назаров // Всесвіт. – 2008. – № 5–6. – С. 166–171.
7. Шалагінов Б. Б. Чи дійсно для дітей треба писати “так само, як для дорослих, тільки краще?” / Борис Шалагінов // Література. Діти. Час: Вісник Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва. Вип. 2. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2012. – С. 10–16.
8. Тиховська О. М. Українська народна чарівна казка: психологічний аспект. [монографія] / Оксана Михайлівна Тиховська. – Ужгород: Гражда, 2011. – 256 с.
9. Dahl R. BFG / by Roald Dahl, ill. by Quentin Blake. – London: Puffin, 2001. – 199 p.
10. Roald Dahl and philosophy: a little nonsense now and then / edited by Jacob M. Held and Adam Barkman. – Maryland: Rowman & Littlefield, 2014. – 250 p.

В статтє предложено художественное раскрытие образа ребенка в повести для детей Роальда Дала «ВДВ». Основное внимание уделено специфике анализа персонажа, выделены основные составляющие, которые раскрывают фигуру ребенка-героя. Также предложено особенности восприятия образа-ребенка читателем. Отмечается и объясняется актуальность главного героя-ребенка как фигуры, которая разрешает понять эмотивное влияние текста. Также выделено понятие отождествления читателя с образом героя в тексте.

Ключевые слова: образ ребенка, читатель, реципиент, фольклор, мировосприятие, мировоззрение

An artistic analysis of the child's image in the book "BFG" by Roald Dahl is proposed in the article. The main attention is devoted to the character analysis. The main components are proposed, those that develop the child-hero image. The attention is also focus on the reception specifics of the child

image. It is noted and explained the importance of a child-hero as the main character of the story as it helps to realize the emotional influence of the text. The concept of a reader's identification with the hero is also analysed in the article.

Key words: *a child image, a reader, a recipient, folklore, world perception, outlook*

УДК 372.881.116.12

Правова Н. В.

ВИВЧЕННЯ ПОЕТИЧНИХ ТВОРІВ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ У ШКОЛАХ З РОСІЙСЬКОЮ МОВОЮ НАВЧАННЯ

У статті розкриваються деякі особливості роботи над поетичними творами на уроках літературного читання у школах з російською мовою навчання.

Ключові слова: *літературне читання, молодші школярі, поетичний твір, словникова робота, засоби виразності, виразне читання.*

Одним із шляхів засвоєння української мови як державної є опанування молодшими школярами курсу літературного читання, адже першоелементом літератури є саме мова з усім розмаїттям стильових та образних багатств.

Курс літературного читання є комплексним розділом навчання української мови як державної у початкових класах шкіл з російською мовою викладання, органічною складовою освітньої галузі «Мови й літератури» Державного стандарту початкової загальної освіти. Основна його мета – формування читацької компетентності молодших школярів, яка є базовою складовою комунікативної і пізнавальної компетентностей, ознайомлення учнів з українською дитячою літературою як мистецтвом слова, підготовка їх до систематичного курсу української літератури в основній школі [2, с. 63].

Загальні проблеми методики літературного читання в початкових класах, і зокрема актуальні питання вивчення поетичних творів, розглянуті В. Бадер, О. Джежелей, В. Мартиненко, А. Мовчун, В. Науменко, Г. Олійник, О. Савченко та ін. Конкретні рекомендації щодо організації уроків літературного читання у школах з російською мовою навчання знаходимо в працях О. Хорошковської, Г. Шелехової та ін.

Змістові лінії програми з літературного читання (3–4 класи) передбачають засвоєння учнями основних понять з поезики, ознайомлення з найкращими зразками поетичного українського слова. Однак, досвід проведення уроків літературного читання, результати оцінювання навчальних досягнень учнів з цього курсу свідчать, що чимало українських поетичних творів для російськомовних учнів залишаються складними як для сприйняття, так і розуміння. Особливо недоступним для учнів-білінгвів є усвідомлення образності поетичного висловлення думок.

Мета статті – розкрити особливості методики вивчення поетичних творів на уроках літературного читання у 3–4 класах шкіл з російською мовою навчання.

Поетичні твори займають значне місце в колі читання, визначеному програмою. Російськомовні школярі знайомляться у 3 класі з віршами